

Чурапчы сельской Советының уу болуппуро-
нуулук дъарылтапар инициативашын болех үзүлдик.
Кине көбүлээйининен кийас үзэлэр мыгылынындар
эрзэри, оройуонгы ишэр дафамы, ханааныстыбызнынай
дафамы ууиу булуу болуппуроонун бынаарар уустун.
Онон болех хоту оройуонишига көвөртүгэ смиды-
быг, албах эрзинчилигүү кореубут ага саастаахтары
кытта киесендиизи барал, кинилэр оройуон олохтоо-
торун бүттүүнчилерин заттарыттын республика прави-
тельствотьшгар ашаас суругу сурыйалтарыгар бы-
наарда. Сурук не хоюонин барыгыт билдингээр то-
нарабыт. Оесса тугу эбен этизхэ собуй, наада-
та, солуута суюх тух жилембизитий? Бэйзүйт санаа-
цытын Чурапчы сельской Советыгар вадырыстаан
ынтаргытыгыгар кордайыбут. Төнөнел элбэх санаа ту-
мултар да, турурсуубут соччонон дъайыллаах
буалуоха, оноз киесениттэн туора тураан хаалы-
май.

Сүрөт киерин чалынгар 1940 сымлаштап саңалам-мыт сут соодултар 1942 сымлаахха нытылмбыт көверүү, ал мар содустун турунчалык этиллэр. Оройон-тап ити көверүүгө 1850 жылдайыстыра. 5318 жили кабылдымбыт. Кинжалтган 2000-тага оинч олбуга. Бийнги оркуяңтап Ада лойду Улугу сарынин то-тоонугар барбыт турруу дъюммут айгардара дойду-нарынгар эргизлэр дъолу ойлабетхактар. Сарын шиншиллэгиди наэндилэжин ахса-тап оройчоо 1985 сымлаахха эрэ сиппинте,

Инти калар содууллаах уу-
раах. Абза дойшы саринги
бийлигиги оройбуулмут экономи-
ческий, социальный сай-
мыстыгыр ер салларга
боруллубат охсууну таңор-
о.

Уттан салыстарах эз-
жөннүт билүүгү түрүгү
дан оссо салданаар бала-
нышындаах. Одуу айлах
енгүү түйөрттүү уулар
ынтып бишрүүлаах дымгын
пэргүүс уулдах дымгын
ишири уеден бутсан ишл-
тир. Калын аасынт уон-
ылта, иуорогалаах сөнгү
жүпүтүү үрдүнээ. күнел-
эрбіт сыйга 15—25 см
салаллар, үгүстөр хара ба-
рааныга кубулудуклар.
Ыры үрөхтарбигт үгүстөр
каласа көрдилли, дүл-
лапара-талахтара ырасын-
ни ууларын сүттүрдүйт
төллүлдүр. Тааттабыг уу-
билла адымайты. Чуран-
4 салданынтынгөр 7 тың.
Дин одойбор оттоң баш-

Олохтооң ууну туңаның-
та балдашылаа үз бийнел-
тэктэн эрэ сараланна.
Онон калик сымлардаа ү-
ттани туబабыт ишре, үк-
сүн күттэрдьбыт. Ууну-
сааа курдук тохтор,

сентоох спирээ күттарар, муньзуллубут ууну алдьамжынхаа агаарын капитальны оюнуулаах сыйыттар суюхтар. Балынчыгы турукуван уу жалэр да тубалтотигэр тохторор ишада суюх олоробут.

Олон кэлэр сайн ураз-
тэргийн суурдубэгэхтийнэ,
исүүллэргийн онгоц уулзах-

тын боппуроң

арына, оройуон улжан
тарын хантан, хайдах
ынан уүзиң хаячтыны
түлчүрүйбэц кынада
уюлла. Оғ дымл аргииз-
игэр эрэл буятын кыра,
иттан ал тухо буюлла да
оройуон курагтига был-
ьзтара наажиң тубазэ-
з илэхахтын бидине.

бийнчыг бирокуомдукт уз-
ваадыйбыетми Аммат-
тай Тааттаа ууну бирас-
хрын эрэ толору уүн
жинеэж каскыллаэхник бы-
зарар кынхтаа. Оной бу-
трант хайсан да түргэн
тиминэн үзлээндийнэн
арын наада. Амматтай
алатаа үржээр ууну бирас-
хрын болцууроо турбу-
бийнги ойдүүгробуутнаа.
из аягарыгар чугааста
т тухары арас бирчили-
лжини тохтолтуулсан
эр. Од мунгур унугтар
нидээ. Чуранчы мантан
жигийн озорор кында-
жот — уу матийдэ. энин-

тторут-усс дойнгутун
и болшуроону бынаар-
сан, эстэр-бластар дынал-
санар, көлөрүлдөр суо-
тар үтэйинххэ.

—
—
—

АБАМ БАРАХСАН ДЭТИН

Булуттан Саха ССР «
олатын угуулээх учуута
и. Иванов «Аяа барах-
ан дэлтэрбийт» дээр ула-
н эстэгийн аадын ба-
ши, бэйзэн санааларбын
арга бийн аарын нэм. Аль-
ар дээр ижрээндээ аяа
уола барын яртуун түрэ-
лийн эсээни, ижин «бедо-
он кеетир» усдуубуйат

бынга түбээхээринэ,
сырга-буорга тэлснэдэл-
лар. Дынгэр, буруу ого-
рон хаймыг түбээснэгт да-
жаны онно сонгоех усу-
лубуйада сэлдээж буру-
нук боруустуухаах буол-
лаада дин. Улахан Улаанц-
тэргийт, дэятель буолбут
дэлхийн кыра эрдэхээрин-
иэ борустайдадын иж-
инийн эсээний бийнээдээ
бийнээдээ бийнээдээ

йтээн, оюлорууд дуулал-
рын эмчилэгээр. Ою-
лаатийн баран настайбер с-
вамын оюустарын сэл. С-
рох, эйзэвэн оюлбугу-
да ихин, дээр ижрээндээ
дуунатаа тэйичи буслаг-
чийн бойжээ дээр иж-
инийн буолладына, ийнэ
сынчмынны ишьлан хөтө-
рөвлөнээс суюга.

Бастак агаа биеийн
хөтөрхөн болсон бийнээдээ
бийнээдээ бийнээдээ

рилділіктіліктерін, бастың залары, ақалары үз матарын күттә тәнгіз туған чөлшестір, бочуоттуур ададалыңын туңунан шынтарған төсөру себүләнешін. Итинник усулдуубой дағылтыбыстар, оғо изиттер аға оруола сунтуғар биш ертүнен аға жат, ишіс ортуазын ішінша атын да аймахтар руидидахтара сенкө бөттөндер. Дұахтар ер кипин күттә тәнгіз биралыбыбыта мраетта. Үгүс авшар сурүйнелерин, дұахтар бейстин биралыптаған тунанығындар оссо аға барда, дыңқа-уонда сүзүп буюла, ерин оғодолы күттә тәнг баланыңында түриорда, оғотулай бол үләнен зең үлгүү-бүолла дың буруйдаңнаар ылбіхтар. Иті де күннен союх бүолбаталар, дұахтар дыннозах салттай тәнг биралыбына дуо? Мен санаабар, ишік. Каниң проинвестор руоттан тахсамындарын, кини күрдүн кейіндерин де жаистары тұннахтарына, наар охсуууларга кытталарын, үгүстүк бязыларын да тиксарын кипен тутта көңсенділер. Элдер сыйлылан арытылаады, охсуслуу тою кәнини бинир кипен туттула ахтыллар қарылхай страница буолуохтаадый? Калия ити көздіктарда тәнгіз уластан, ишін-анаан баран дыңзарларын, ағынды тириптин изтөп, истериттер былас мүсніхада кирион аған боругуттап айдарабытынан, үхсүбүттүнен, сыйнахтамынтынан, сааламынтынан кирил ақалар суюхтар үшү дуо. Аға хойнугаатарына онно-мания учичуан, хоной халалтыны, дұахтар зеріндегер, кеттөндер, айыр аға ас буюлдат, хайдах түрунтаах, туюх претенциялах калып буюла дың зеріндегер санаада әрніттерер. Итинник олохтасы дұахтар үзлесіндер, ындар ара буюту нардымын, үәртү. Үгүс ол чувствоттаян саудағы оғодоруң иштән, эпизердің істәрін өйдоң бередар. Оттон соротор азан бастаған оғолтотттарын, туюх-ханымын ишінен, «әйнү уунаң» «сүннійлар». Сородор ел жада түнүмжілләх, жас жада төхтүрүйүлләх буюлады. Дәү усина ардығар бу азажини аға буолбут миссија та итінен быстан да халлар тубалтатса сүех буюлбатада. Оғо көрүүтүгөр көмелеспейт, оғо ытабағы зеріндегебет сирин була салтырып, түн оғо олус ытабағына, нынәрбизнәйдәстәр аатыран, тобуіш да бирилдер. Ити сыйынан дырнігін ишор. Аға озото жаңыс кылдаста үерензини, жаңа письмерга дуу, жомсомада дуу кирилбитин, бел соротор оғодоруң сағын дыбылбет тубалталарға баары туңунан сурүйнлар.

Ада авторитеттэдээ
коргийн эрдүүрэе буюулж
лар, билээ турар, барь
бытыхар учугай буюу
этэй. Бу дэлхийн эзэн
үйлээ оболорбут дууналын
рын хэрэгстэлтийн замын
харыстынчыг, оюун сүбэд
битин холбогдуулж, үсүүбүд
да очирдаах олодуу оперо
нэлхэхлэйт. Үзүүлж дараан
мини бэрши, эмзэн түүгээ

букта ялан, мийгин бөгүүрүүс урункут-мунчадар; эр ийин да төв охсынуухый, кыра да дымаласыныны сутуругунан армактааый? Оболор-н эмээ ити журдук ишт— «бороскы муонут-борооску албет, то-астынаар» дынэбит. Боку муонуттаги бороослор, кырдын, донгээ уу. Оттен оюу илчилийн хандах нитиллибитеттэн, тоёо киэг вайде-бүтэн-санаслаазыттан туултуулаах. Онон эдер азасарга этиэм этэ: энгти тымыннаах холобур бололцумт оболоргутугар, онон тардыныг, сэмэлзнийг, бэйбэйтгэж ниттишигт. Оботун иштээд аяа байэтээ эмээ нитилдебет, ингеризнэ намтыыр, ёш-санавта кынрыыр.

Сүтүргүн сүкпүтүшэн сыйдаар, «аныры» азаттан ніз зөтөр атадынан кутор, зөтөр тәнгі «анас-тының» барад, зөтөр түлүйләде аатыран, охсун-на-этніз олорор, онон бә-
рат научной лаборатории оскуолатын директора Н. Карасовской *этен тура Инициц күттала киер майдын.

Е. СЛЕНЦОВА.

1975 сүйл олуның са-
ншыгар ССКП райкомун
бюротун мунызаңар сый-
дъян баран дыналзэн ина-
рны азара сүолгя көрсүбү-
түм. Кийин саңыр бынны-
тынан дороболоноо, туюк-
да угус-әлбах көпсөннүү
сүх бынчачы.

Саратов. «Столыпин: олордо усунна өлүүтэ» — ишеним азаттах хомуурууныук Приполжный кишиг издаательствоотыгар баланынзор. Ошко Петр Аркадьевич Столыпин Нью-Йорка таңаарттарды кийингизлэрнитэн матырыяааллар, советский автордар ыстагынчалара. Столыпин дынга изогжини

о курс фігурати II. А

♦ «Санга олох» 60 сыйлын корсө ♦

Санаан-ахтан аастауха

Мин 1964 сүнлаахха
райсовет сүнгэлэг отделын
сэбийдэсийнэн үзлэхэн
им. Арай бигрэд атырьдах
ийнхэн санатыгар телефон
нум оро тырыадын тусла
хонина нацын гынан бараг
номизиллээд соодус санга:

— Редакцияттан Колесов
Джемини, Табаарыс Егория,
парктком (оччолорго рай-
ном дын тыг тохирообут
жамз эт) уонна райиспол-
ком рекомендацияларынан
бу ыйта суд оғоңуутун
кунунан иштептыйт таҳ
ара балдашынан, онок
чүгэйдик, Асловойдук
жакчалары ыйлан турал
турур. Төбө кылларынан
турганник, ый бутасынтар
ахстыз эле Написса шини-

из, хойтуаабаша баар оногоро сатын, эрде көрүллэр, оюнгуллар барайы. Ол шонгун этабын — дисто. Дыз интиңтээ ылда сараламмыга оробусынчай ханыматыгар. «Санга олохх», бинир көрткүн көмүнгеде редактордаабыт бердээхэн иши К. Я. Колесовы кытта билсеким.

А. Е. Чичитинский

Конфей Яковлевич из-
ни эрэ тэгнаасын ураты
урахтаах үзүүлт, деловой,
принципиальный иши нь энэ.
Мунинхартга мөннөн тый-
чишт, санаватын тута, бил-
тербээт, санавата суюх ишигээ-
тийн олорор этиччээр ирын-
таг ырынгалааяж, бунаран-
хатарын истор идээлээр.
Тийл да этээчинэ, нылгас-
тын, чүолийндын, ылзын-
тывсаахтын, малжихах-

